

“Yosh kitobxon oila” tanlovini tashkil etish va o‘tkazish tartibi to‘g‘risidagi NIZOM

I. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizom yosh oilalar o‘rtasida “Yosh kitobxon oila” tanlovini (keyingi o‘rinlarda – Tanlov deb yuritiladi) o‘tkazish tartibini belgilaydi.
2. Ushbu Tanlov yosh oilalar o‘rtasida kitobxonlik madaniyatini oshirishga qaratilgan ustuvor vazifalarni izchil amalga oshirishga yo‘naltirilgan.
3. Tanlovni yuqori saviyada o‘tkazish uchun O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi, O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi, Respublika Ma‘naviyat va ma‘rifat markazi, Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi mas‘ul tashkilotlar etib belgilanadi.
4. O‘zbekiston Respublikasida istiqomat qilayotgan millati, dini, ijtimoiy kelib chiqishi va tilidan qat’iy nazar 30 yoshgacha bo‘lgan barcha yosh oilalar Tanlovda ishtirok etish huquqiga ega. Ishtirokchilar talabidan kelib chiqib, ularning Tanlov jarayonida qoraqalpoq va rus tillaridan foydalanishiga ruxsat beriladi.
5. Tashkiliy qo‘mita Tanlov nizomiga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish vakolatiga ega.

II. Tanlovning maqsad va vazifalari

6. Tanlov yosh oilalar o‘rtasida kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish, har bir oila a‘zosini kitob mutolaasiga keng jalb etish, ular o‘rtasida o‘zaro mehr-oqibat, odob-axloq fazilatlarini rivojlantirish maqsadida tashkil etiladi.
7. Tanlovni tashkil etish orqali quyidagi vazifalar bajarilishi ko‘zda tutiladi:
Yosh oilalarning barcha qatlamlarini kitob o‘qishga da‘vat etish hamda kitob o‘qishga bo‘lgan qiziqish va intilishlarini qo‘llab-quvvatlash, joylarda adabiy muhit shakllanishiga erishish;
yoshlar ongida Vatanimiz tarixi, milliy va umuminsoniy qadriyatlar, ijtimoiy hayot haqidagi tushuncha va bilim-ko‘nikmalarini yanada yuksaltirish;
qadimiy va betakror diyorumizdan yetishib chiqqan buyuk alloma, adib va mutafakkirlarimizning boy ma‘naviy merosini, umumbashariy sivilizatsiya, madaniyat, dunyoviy va diniy ilm-fan taraqqiyotiga ulkan hissa qo‘shgan ulug‘ ajdodlarimizning noyob asarlarini asrab-avaylash;
yoshlarni o‘zlikni anglash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ular o‘rtasida kitobxonlik madaniyatini keng ommalashtirish.

III. Tanlovni tashkil etish va o‘tkazish tartibi, baholash mezonlari

8. Tanlovni tashkil etish va uni o‘tkazish vazifasi Tashkiliy qo‘mita zimmasiga yuklatiladi.
Tashkiliy qo‘mita:
Tanlovni o‘tkazish borasida qaror qabul qiladi;

Tanlovning asosiy bosqichlari va tartib-qoidalari haqida ishtirokchilarni xabardor qiladi;

ekspertlar komissiyasi va hakamlar hay'ati tarkibini tasdiqlaydi;

adabiyotlar ro'yxatini tasdiqlaydi;

barcha ishtirokchilar uchun teng sharoitlarni yaratadi;

tanlov o'tkazish borasida oshkoralikni ta'minlaydi;

Tanlov ishtirokchilari o'rtasida yuzaga keladigan nizolarni hal etadi;

mazkur Nizomga asoslangan holda Tanlovni o'tkazilishini tashkil etadi.

9. Tanlovga ishtirokchilar onlayn va an'anaviy tarzda (mahalladagi yoshlar yetakchisi orqali) ariza topshirish orqali qabul qilinadi.

10. Tanlovda yosh oilalar o'zlari doimiy yoki vaqtincha yashayotgan mahalladan ishtirok etadi.

11. Tanlovda 30 yoshgacha bo'lgan yosh oilalar (2024-yilgi bosqichda 1994–2006-yillar oralig'ida tug'ilgan yosh oilalar ishtirok etadi, 2025-yilgi bosqichlardan tug'ilish yili ham o'sib boradi) (er va xotin) ishtirok etish huquqiga ega.

12. Tanlov uch bosqichda tashkil etiladi.

Birinchi bosqich tanlovning tuman (shahar) bosqichi bo'lib, unda tanlovda ishtirok etish istagini bildirgan yosh oilalardan arizalar qabul qilinadi va ishtirokchilar test sinovi asosida saralanadi.

Arizalar oila a'zolaridan birining (er yoki xotin) nomidan topshiriladi.

Tanlovga arizalar birinchi bosqich boshlangan kunga qadar onlayn qabul qilinadi. Test sinovi iyul oyida o'tkaziladi. Unda ariza topshirgan oila a'zolaridan biri (er yoki xotin) tomonidan ilmiy-ommabop, o'zbek va jahon adabiyotiga, buyuk adiblarimiz hayoti va ijodiga oid 25 ta test savollariga javob beriladi.

Har bir to'g'ri javob uchun 4 balldan belgilanadi. Test natijalariga ko'ra tuman (shahar) kesimida eng ko'p ball to'plagan 1 oila (1 tadan ko'p oila o'rtasida qayta test olish orqali saralanadi) keyingi (ikkinchi) bosqichda ishtirok etish huquqini qo'lga kiritadi.

Ikkinchi bosqich tanlovning hududiy (Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar) bosqichi bo'lib, avgust oyida quyidagi 2 ta shart asosida o'tkaziladi:

“Badiiy asarlar bilimdoni” sharti.

Ushbu shartda biror asardagi syujetga oid epizod yoki she’riy parcha o‘qib eshittiriladi. Ishtirokchidan ushbu asar nomini yoki she’riy parchada tushirib qoldirilgan so‘zni topishi hamda uning mazmun-mohiyati, g‘oyasi va ahamiyati to‘g‘risida sharhlab berishi so‘raladi. Sharhlash jarayonida ishtirokchining bilimni tekshirish maqsadida Hakamlar hay’ati tomonidan qo‘shimcha savollar berilishi mumkin.

Tayyorgarlik ko‘rish uchun 1 daqiqa, javob berish uchun 2 daqiqa vaqt belgilanadi. Mazkur shart uchun 100 ballgacha baho beriladi. Asar nomi yoki she’riy parchadagi so‘z to‘g‘ri topilganda 50 ball qo‘yiladi (topilmasa 0 ball) hamda ishtirokchiga asar nomini yoki she’riy parchadagi so‘zni topolmasa ham sharhlash imkoniyati beriladi va 50 ballgacha baholanadi.

“Tezkor savol-javob” sharti.

Ushbu shartda Ekspertlar komissiyasi tomonidan tavsiya etilgan adabiyotlardan tuzilgan 4 ta savolga 4 ta javob berish so‘raladi (oila a’zolaridan 2 ta savolga er, 2 ta savolga xotin javob berishi shart). Ishtirokchi bilimni tekshirish maqsadida Hakamlar hay’ati tomonidan qo‘shimcha savollar berilishi mumkin. Mazkur shart uchun 100 ballgacha baho beriladi.

G‘oliblikni qo‘lga kiritgan 1 ta oila vakillari respublika bosqichiga yo‘llanma oladi.

Savollar Respublikada shakllantirilgan Ekspertlar komissiyasi tomonidan tuziladi, maxsus konvertlarga solib muhrlanadi va hududlarga yetkaziladi.

Uchinchi bosqich tanlovning Respublika bosqichi bo‘lib, sentyabr oyida teletanlov shaklida, quyidagi 3 ta shart asosida o‘tkaziladi:

1-shart. “Badiiy asarlar bilimdoni” sharti.

Ushbu shartda biror asardagi syujetga oid epizod o‘qib eshittiriladi. Ishtirokchidan ushbu asar nomini topishi hamda uning mazmun-mohiyati, g‘oyasi va ahamiyati to‘g‘risida sharhlab berishi so‘raladi. Sharhlash jarayonida ishtirokchining bilimni tekshirish maqsadida Hakamlar hay’ati tomonidan qo‘shimcha savollar berilishi mumkin.

Tayyorgarlik ko‘rish uchun 1 daqiqa, javob berish uchun 2 daqiqa vaqt belgilanadi. Mazkur shart uchun 100 ballgacha baho beriladi. Asar nomi to‘g‘ri topilganda 50 ball qo‘yiladi (topilmasa 0 ball) hamda ishtirokchiga asar nomini topolmasa ham sharhlash imkoniyati beriladi va 50 ballgacha baholanadi.

2-shart. “Insho yozish” sharti.

Ushbu shartda ishtirokchilar mavzulardan birini bilet tortish orqali tanlaydi va ushbu mavzu yuzasidan o‘z fikrini yozma ravishda bayon etishi so‘raladi. Insho yozishda ishtirokchi mavzuning mazmun-mohiyatini ochib berishi, imlo va uslubiy qoidalarga rioya etgan holda 5 sahifadan kam bo‘lmasligiga e’tibor qaratishi lozim. Insho oila a’zolaridan biri (birinchi shartda javob bermagan er yoki xotindan biri) tomonidan yoziladi.

Ishtirokchilarga insho yozishi uchun 60 daqiqa vaqt belgilanadi. Mazkur shart uchun 100 ballgacha baho beriladi.

3-shart. “Tezkor savol-javob” sharti.

Ushbu shartda Ekspertlar komissiyasi tomonidan tavsiya etilgan ilmiy-ommabop adabiyotlardan tuzilgan 5 ta savolga 5 ta javob berish so‘raladi. Ishtirokchi bilimni tekshirish maqsadida Hakamlar hay‘ati tomonidan qo‘shimcha savollar berilishi mumkin.

Ishtirokchilar savollarni bilet tortish orqali tanlaydi, tayyorgarlik ko‘rish uchun vaqt ajratilmaydi, javoblar uchun 2 daqiqa vaqt belgilanadi. Mazkur shart uchun 100 ballgacha baho beriladi.

13. Tanlovning tuman, hududiy va Respublika bosqichlari bo‘lib o‘tadigan joyi, sanasi Tashkiliy qo‘mita tomonidan belgilanadi hamda 3 kun oldin ishtirokchilarga ma‘lum qilinadi.

14. Tanlovlar jarayonida foydalaniladigan savollar va testlar majmuasi Ekspertlar komissiyasi tomonidan tanlovning barcha bosqichlari uchun alohida tuziladi, maxsus konvertlarga solinib, muhrlanadi hamda joylarga yetkaziladi.

15. Tanlovning saralash bosqichi o‘tadigan kundan kamida bir oy oldin belgilangan kitoblar ro‘yxati e‘lon qilinadi hamda kitoblar ro‘yxatini tuzishda ishtirokchilarning yosh toifasi inobatga olinadi.

16. Hakamlar hay‘ati tomonidan qabul qilingan qarorga nisbatan qaror nusxasi berilgan sanadan boshlab 3 kunlik muddat ichida manfaatdor shaxs Tashkiliy qo‘mitaga apellyatsiya tartibida shikoyat kiritish huquqiga ega.

17. Tashkiliy qo‘mita 10 kunlik muddat ichida murojaatni ko‘rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi va qaror nusxasini murojaat qilgan shaxsga yuboradi:

shikoyatni qanoatlantirishni rad etib, Hakamlar hay‘atining qarorini o‘zgarishsiz qoldirish;

shikoyatni qanoatlantirib, Hakamlar hay‘ati qarorini qisman yoki butunlay bekor qilib, yangi qaror qabul qilish.

IV. Tanlov g‘oliblarini taqdirlash

18. Tuman (shahar) bosqichi g‘oliblarini taqdirlash tartibi

Birinchi o‘rin – diplom, sovg‘a, hududiy bosqichga yo‘llanma

Ikkinchi o‘rin – sovg‘a, diplom

Uchinchi o‘rin – sovg‘a, diplom

19 Hududiy bosqichi g‘oliblarini taqdirlash tartibi

Birinchi o‘rin – diplom, respublika bosqichiga yo‘llanma

Ikkinchi o‘rin – 1 dona televizor 43” (109 sm), diplom

Uchinchi o‘rin – 1 dona televizor 43” (109 sm), diplom

Qolgan barcha ishtirokchilari sertifikat bilan taqdirlanadi.

20. Respublika bosqichi g'oliblarini taqdirlash tartibi

Birinchi o'rin – Prezident sovg'asi 100 000 000 (yuz million) so'm pul mukofoti, kitoblar to'plami, diplom;

Ikkinchi o'rin – 50 000 000 (ellik million) so'm pul mukofoti, kitoblar to'plami, diplom;

Uchinchi o'rin – 30 000 000 (o'ttiz million) so'm pul mukofoti, kitoblar to'plami, diplom;

Qolgan barcha ishtirokchilar 10 000 000 (o'n million) so'mdan pul mukofoti, kitoblar to'plami, sertifikat bilan taqdirlanadi.

V. Yakuniy qoidalar

21. Tanlovni o'tkazish bilan bog'liq sarf-xarajatlar quyidagi manbalar hisobidan moliyalashtiriladi:

Yoshlar ishlari agentligi mablag'lari;

mas'ul ijrochilarning budjet va budjetdan tashqari mablag'lari;

jismoniy va yuridik shaxslarning homiylik xayriyalari;

qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar.